

ЗАТВОРИТЕ В ЕВРОПА: РАЗВИТИЯ В НАЦИОНАЛНОТО ПРАВО

В този обзор ние от **European Prison Litigation Network** (“Европейската мрежа за правно застъпничество за лица, лишени от свобода”) и нашите членове и партньори събираме най-важните юридически развития в областта на затворите и арестите в Европа. Надяваме се по този начин да ви помогнем да набележите и приложите в практиката си най-новите европейските тенденции. Бюлетинът обединява новини от **14 държави членки на ЕС**, както и **Украйна, Молдова, Обединеното кралство и Русия**.

Приветстваме вашата обратна връзка, която ще ни помогне да направим бюлетина по-полезен.

ПРЕГЛЕД НА ПРАВНИТЕ НОВИНИ В ОБЛАСТТА НА ЗАТВОРИТЕ И АРЕСТИТЕ В ПЕРИОДА ДЕКЕМВРИ 2022 - ФЕВРУАРИ 2023

АЛТЕРНАТИВИ НА ЛИШАВАНЕТО ОТ СВОБОДА. ■ Гръцки министерски указ представи подробните условия за използването на безвъзмезден труд в полза на обществото като алтернатива на лишаването от свобода. Това ще позволи прилагането на практика на този нов режим, който беше въведен в гръцкия наказателен кодекс през 2019. **УСЛОВИЯ НА ЗАДЪРЖАНЕ** ■ Административен съд в **България** [значително разшири обхвата на защитата, предоставяна на затворниците](#), като увеличи обстоятелствата в затворите, които могат да се считат за нечовешко и унижително отношение, сред тях и пасивното тютюнопушене. Във **Франция** Върховният административен съд [отхвърли искане за постановяване на привременни мерки, подадено от неправителствената организация International Prison Watch \(OIP-SF\)](#) за подобряване на условията на задържане в затвор във Френска Гвиана. Това решение, което е в съответствие с предишната съдебна практика на Върховния съд, е знак, че няма ефективно превантивно средство за защита на затворниците, което да сложи край на лошите условия на задържане. В **Полша** заместник-министърът на правосъдието информира комисаря по правата на човека, че е оценено положително предложението му за [добавяне на сутиените към видовете бельо, което затворите трябва да предоставят на затворничките](#), когато те нямат свои собствени или техните не са годни за употреба. В **Белгия** няколко кмета са наредили на директори на затвори да не надвишават максималния капацитет на затворите и да преустановят практиката затворниците да спят върху матраци на пода. Отново в Белгия Върховният съд обяви, че разследващите съдилища могат да оценяват условията в центровете за задържане и ако е необходимо, да нареждат прехвърляне на задържания в друг център за задържане. **Унгарското** Министерство на вътрешните работи ограничи вида електрически устройства, които затворниците могат да държат в килиите си.

ЗАТВОРНИЧЕСКИ РЕЖИМИ ■ Наказателната камера на Върховния съд на **Испания** [постанови, че жалбите, подадени от прокуратурата срещу решение за поставяне на затворници, осъдени за тежки](#)

[престъпления, на лек режим в затворническо общежитие от открит тип, спират изпълнението на решенията.](#) По този начин Върховният съд уеднаквява съдебната практика по този въпрос.

В **Литва** беше [създадена шестата къща за подготовка на затворници за живота им след затвора.](#) Основната цел на къщите е да подготвят затворниците за освобождаване им чрез дейности за реинтеграция. **Италианският** Върховен съд е отхвърлил жалбата на затворник, признат за виновен за извършване на терористични актове, свързани с анархистко движение, срещу прилагането на строг режим на изтърпяване на наказание (известен като режим „41-bis“ по номера конкретния член от закона, който го урежда). Случаят разкрива суровите условия на живот, свързани с този режим и неговата спорна конституционност и се превърна в централна тема на обществените дебати в Италия, както и на дискусии между учени и специалисти юристи.

ЕКСТРАДИЦИЯ ■ В **България** окръжен съд [отказа екстрадирането на затворник, поискано от Руската федерация,](#) въз основа на риск той да бъде изложен на изтезания и малтретиране в Русия. Решението на съда се позовава, наред с другото, на доклад за състоянието на правата на човека и върховенството на закона в Русия, изготвен от неправителствената организация Български хелзинкски комитет.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ ■ **Молдовското** Министерство на правосъдието прие план за действие, в който подробно се описват мерките, които трябва да бъдат предприети през 2023 г. в областта на здравеопазването в затворите. Министерството прие и [заповед за организирането на медицинската помощ в затвора.](#) В **Португалия** правителството създаде работна група, натоварена с изготвянето на [оперативен план за здравеопазването в затворите за периода 2023–2030 г.](#) с цел да се подобри предоставянето на здравни грижи в местата за задържане. Със свой указ на **унгарското** Министерство на вътрешните работи създаде института „домашно задържане“ за тежко болни затворници.

ЧУЖДЕСТРАННИ ЗАТВОРНИЦИ ■ В **Унгария** правителствен указ въвежда специфични правила относно прехвърлянето на затворници с чуждестранно гражданство в други държави. Чуждестранните затворници съставляват 15% от всички затворници в Унгария.

ЛГБТКИА+ ■ В **Германия** са предложени изменения в законите за затворите в Хамбург, които имат за цел да [вземат предвид самоопределянето на половата идентичност на затворниците.](#)

ДОЖИВОТЕН ЗАТВОР ■ [Гладна стачка, започната от 28 затворници, излежаваци доживотна присъда](#) в **Молдова**, накара омбудсмана да изготви специален доклад за тяхното положение.

ХРАНЕНЕ ■ Висшият окръжен съд на Виена, **Австрия**, обяви, че правото на затворник да получава нормални количества храна, която отговаря на хранителните стандарти и се сервира в обичайните за хранене часове на деня, [е нарушено в случай на затворник, който е получил вечерята си в 10:45 часа сутринта.](#) Съдът базира решението си на научни факти за храненето и практиките в секторите на търговията на дребно и гастрономията. В **Унгария** средствата, [отпуснати от правителството на затворите за осигуряване на храна на затворниците, бяха увеличени в резултат на високата инфлация в страната.](#) Според наблюдатели, макар и необходимо, увеличението остава недостатъчно, за да гарантира, че всички затворници получават достатъчно качествена храна три пъти на ден, в съответствие с техните нужди.

ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА ■ В **Австрия** Конституционният съд [отмени като противоконституционна разпоредба от Наказателно-процесуалния кодекс, която гласи, че задържане под стража трябва да се налага](#) във всички случаи при престъпление със задължителна минимална присъда от десет години, освен ако не са изпълнени специални условия. Това изискване следва мотиви, противоположни на тези за налагането на задържане под стража за други престъпления.

Полското Министерство на правосъдието информира комисаря по правата на човека, че [не планира да предприеме стъпки за изпълнение на две решения на Конституционния трибунал.](#) Това

подчертава необходимостта от реформа на системата за задържане под стража, която с годините става все по-строга.

ПОЛИТИКИ ОТНОСНО ЗАТВОРИТЕ ■ В Литва Отделът за затворите и подчинените му институции се централизират в една институция: Служба за затворите. Тази реформа трябва да доведе до намаляване на отделните звена и постове с 40% в затворите и с 55% при ръководните длъжности. На 1 януари 2023 г. в Литва [влезе в сила новият Кодекс за изпълнение на наказанията](#) и въведе редица положителни промени относно правата на затворниците в областта на личния и семейния живот, работата и предсрочното освобождаване.

В Украйна правителството прие [стратегия за реформа на системата за изтърпяване на наказанията между 2022 г. и 2026 г.](#), както и план за действие за нейното изпълнение.

СТАТИСТИКА ■ В Молдова засиленото използване на закона за амнистията, приет през 2021 г., [не доведе до намаляване на пренаселеността на затворите, която е проблем в една трета от 18-те затвора в страната](#). Тази статистика може да се влоши още повече след като заповед на Министерството на правосъдието върна [изчисляването на капацитета на затворите по стандарт от 4 кв.м. на затворник](#). Последните статистически данни в Португалия показват, че броят на затворниците, намален по време на пандемията от COVID-19, [е достигнал предпандемични нива, като през декември 2022 г. са регистрирани над 12 000 затворници](#). Министерството на правосъдието на Чехия предложи план за действие, който има за цел да [замени присъдите “лишаване от свобода” с финансови санкции за леки нарушения](#), с цел да се намали пренаселеността на затворите, която е една от най-високите в ЕС.

ЗАТВОРИТЕ В УСЛОВИЯТА НА ВОЙНА ■ В Русия набирането на затворници за войници, които да се воюват в Украйна, е поето от Министерството на отбраната. Преди това затворниците бяха набирани от частната военна компания Вагнер. [Огромно е броят на пострадалите затворници, изпратени да воюват в Украйна](#) (около 30 000, от които 9 000 убити)

ЛИЧЕН И СЕМЕЕН ЖИВОТ ■ В Литва измененията на [Кодекса за изпълнение на наказанията и Закона за изпълнение на задържането под стража](#) позволяват на директорите на затвори да предприемат мерки, които нарушават правата на затворниците на кореспонденция, на телефонни разговори и на посещения, да им отнемат правото на затворнически отпуск и да ограничават контакта им с други затворници.

ПРОЦЕСУАЛНИ ПРАВА ■ Германският Федерален конституционен съд постави [високи процедурни стандарти за затворниците, които желаят да кандидатстват за привременни мерки](#).

Български административен съд присъди много ниско обезщетение за относително сериозни нарушения на правата на затворници, като например лоши битови условия. Това решение утвърждава една съдебна практика на националните административни съдилища, която прави неефективно въведеното наскоро компенсаторно средство за защита. Прокуратурата на Върховния граждански и наказателен съд на Гърция издаде две брошури относно тълкуването и прилагането на правото на ефективна правна защита в случаи, свързани с условията на задържане под стража. Те се отнасят до [обработката на сигнали на задържани, които се оплакват от злоупотреба от страна на държавни служители](#) и [значението на съдебната практика на ЕСПЧ при определянето на приемливи стандарти за условията в местата на задържане и компенсаторните средства за защита](#), включително справедливо обезщетение.

Руският Конституционен съд постанови, че [решенията за прехвърляне между центровете за задържане подлежат на съдебен контрол](#). Обичайна практика е честите трансфери на обвиняеми да се [използват като средство за натиск върху тях](#).

МЕХАНИЧНИ СРЕДСТВА ЗА ФИЗИЧЕСКО ОГРАНИЧАВАНЕ ■ Германският Федерален конституционен съд постанови, че [поставянето на белезници или оковането на затворници за болничните им легла в болници, които не са част от затворите](#), без да се вземат предвид личните им обстоятелства, нарушава конституцията. Федералният конституционен съд също така [изясни](#)

[процедурните правила](#), които затворниците трябва да следват при жалбите си срещу наложените им мерки за физическо ограничаване.

КОРЕКЦИЯ НА НАКАЗАНИЯТА ■ Върховният съд на **Обединеното кралство** изясни [условията, при които изпълнителната власт може да използва своите правомощия, за да поиска удължаване на задържането на затворници, излежаваци определена присъда](#), които отговарят на условията за автоматично условно освобождаване, ако смята, че те представляват значителна заплаха за обществото.

ИЗТЕЗАНИЕ И МАЛТРЕТИРАНЕ ■ **Молдовското** Министерството на правосъдието организира семинар за превенция на малтретирането в затворите след публикуването на [доклад, изготвен от неправителствената организация Promo-LEX](#), който показва, че това все още е сериозен проблем. В **Полша** НПМ алармира властите за [възможни случаи на изтезания и нечовешко и унижително отношение](#) в един от затворите в страната.

Руски окръжен съд започна да разглежда дело за [широко разпространени изтезания на затворници](#).

ПРОЧЕТЕТЕ ПЪЛНАТА ВЕРСИЯ НА БЮЛЕТИНА НА НАШИЯ САЙТ >>

Специални благодарности на нашите [членове и асоциирани партньори](#), с които съставихме този бюлетин!

**EUROPEAN
PRISON
LITIGATION
NETWORK**

www.prisonlitigation.org
21ter rue Voltaire

75011 Paris

France

contact@prisonlitigation.org

Този бюлетин е финансиран от Европейския съюз и фонда “Робърт Кар”. Мненията и позициите, изразени в него, принадлежат на авторите му и не отразяват непременно тези на Европейския съюз, Европейската комисия или фонда “Робърт Кар”. ЕС, ЕК и фонда “Робърт Кар” по никакъв начин не носят отговорност за съдържанието му.

**ROBERT
CARR
FUND** For civil
society
networks

